

Εργατική τάξη: Ένας εν υπνώσει γίγαντας συνέχεια από τη σελ. 15

φές του κεφαλαίου, η στροφή στην ψηφιοποίηση, την πράσινη μετάβαση, τη μεγαλύτερη διασύνδεση βιολογικού-φυσικού-ψηφιακού κόσμου, αποτελούν τη βασική τάση των εξελίξεων. Η διαρκής απόρριψη της ζωντανής εργασίας από

τη διαδικασία της παραγωγής, οι επιστημονικά σχεδιασμένες μορφές ελέγχου των απορριπτόμενων μαζών, η ολοένα και μεγαλύτερη υπαγωγή της τεχνολογίας και της επιστήμης στις ανάγκες του κεφαλαίου, συνεχίζουν να αποτελούν

οδοδείκτες αυτής της πορείας. Βέβαια η διαρκής τριτοποίηση, η μεταφορά εργασίας από την πρωτογενή παραγωγή, τη μεταποίηση και τη βιομηχανία προς τις υπηρεσίες (αρχικά στη Δύση αλλά πλέον και στην Ανατολή) δε σημαίνει και

μείωση της σημασίας αυτών των τομέων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η μεταποίηση: απόρριψη ζωντανής εργασίας με τον κύκλο όμως εργασιών του κλάδου να ακολουθεί δυσανάλογη αύξηση σε σχέση με την αύξηση της απασχόλησης σε αυτόν. Πάντως σίγουρα ο «μεταβιομηχανικός» κόσμος σε καμιά περίπτωση δε σημαίνει την εξαφάνιση της εργασίας στη βιομηχανική παραγωγή και την μεταποίηση. (Διάγραμμα 2)

παγκόσμιας εργατικής δύναμης. Το πολυπληθές προλεταριάτο στις περιοχές αυτές περνά από την μεταποικιοκρατία σε μια νέα φάση εισόδου στο διεθνές σύστημα, όντας συγκεντρωμένο σε μεγαλουπόλεις, συνδυάζοντας εργασίες υψηλής έντασης με άλλες που απαιτούν τεχνογνωσία, ακολουθώντας τη δικιά του διαδρομή ωρίμανσης. (Διάγραμμα 3)

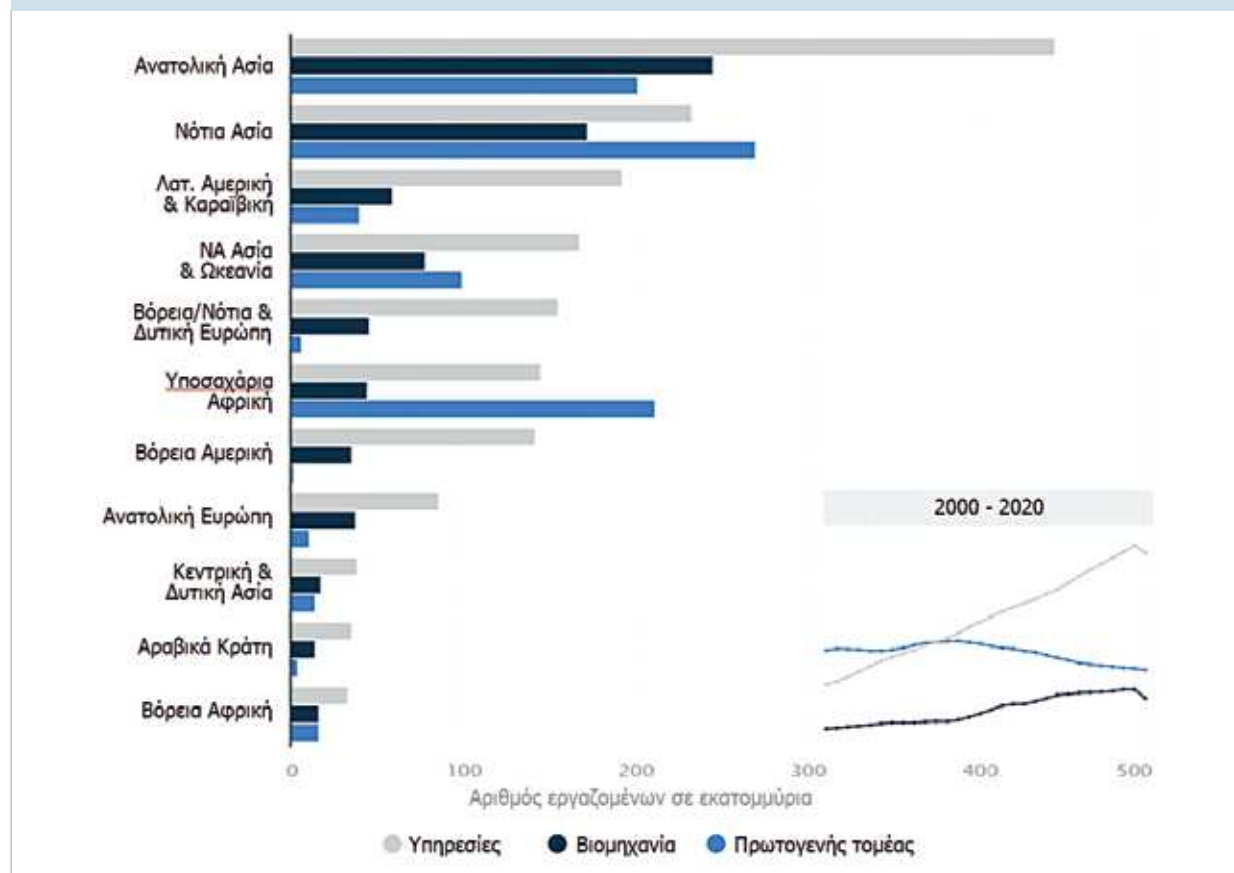
Πανδημία και κατακερματισμός της εργασίας

Η πανδημία βρήκε την εργασία σε μια διαδικασία μετάβασης ως αποτέλεσμα της δημογραφικής ανισοκατανομής, των τεχνολογικών εξελίξεων, της κλιματικής κρίσης και βασικά των αναγκών αναδιάρθρωσης του κεφαλαίου με σκοπό την αντιμετώπιση της κρίσης του και την επέκταση της κερδοφορίας του. Η ίδια η πανδημία, οι μορφές διαχείρισής της, ό,τι χτίζεται ως μεταπανδημική κανονικότητα, αφήνουν βαθιές ουλές στην εργασία και την εργατική τάξη σε πλανητική κλίμακα. Τα λοκντάουν, το μπλοκάρισμα των αλυσίδων διανομής, οι μετασχηματισμοί στην παραγωγή με τα διάφορων μορφών «τηλέ», σε συνδυασμό με την ανισομετρία των συνεπειών της πανδημίας στις ανεπτυγμένες χώρες και τον υπόλοιπο κόσμο, μαζί με τους διαφορετικούς ρυθμούς επανόδου σε μια κάποιας μορφής κανονικότητα, διαμορφώνουν την τρέχουσα εικόνα: Μια εργατική τάξη πιο κατακερματισμένη, υποκείμενη σε περισσότερες και πιο μοριακές διαδικασίες ελέγχου επί της εργασίας της αλλά και συ-

Μετακίνηση του κέντρου βάρους ανατολικά

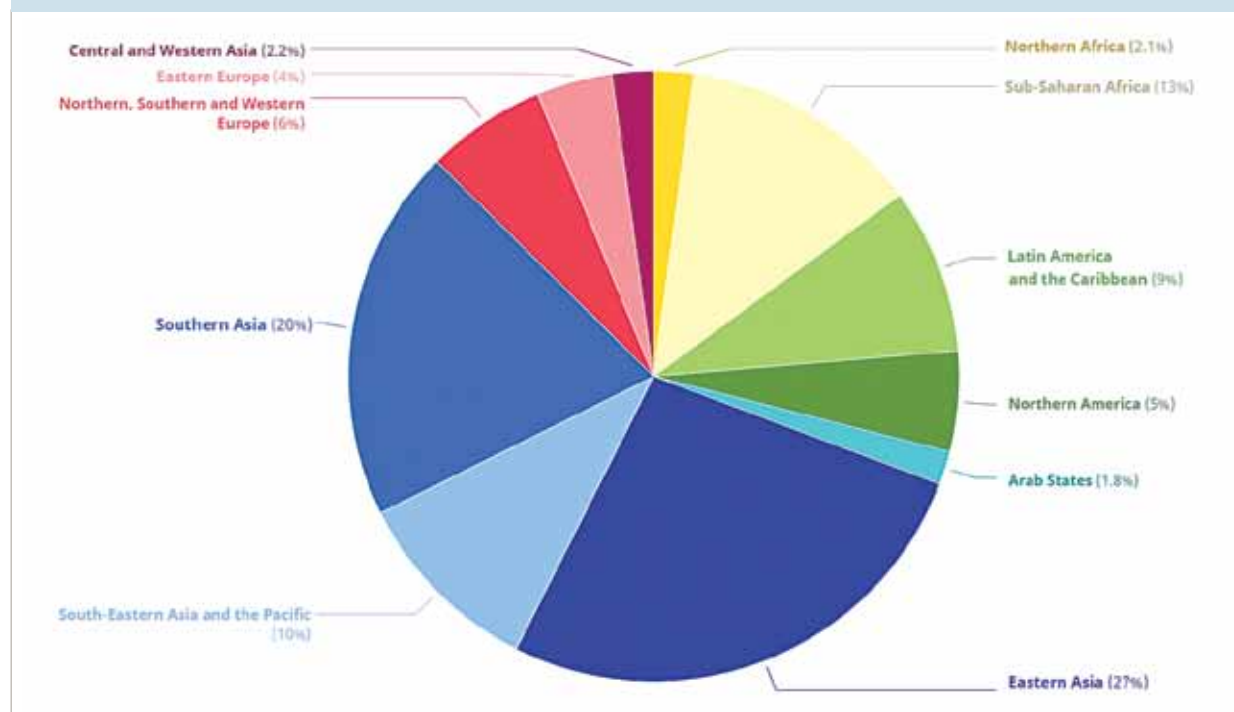
Ταυτόχρονα με τις αλλαγές στη σύνθεση και τα χαρακτηριστικά της εργασίας έχουμε και μια μεγάλη γεωγραφική μετάβαση. Η εξαγωγή παραγωγικών δραστηριοτήτων που εκτινάχθηκε στον 20ό αιώνα, με την παγκοσμιοποίηση της παραγωγής, την εξάπλωση των πολυεθνικών προς αναζήτηση φθηνών πρώτων υλών και εργατικού δυναμικού, οδήγησε σταδιακά στη μεταφορά του παραγωγικού κέντρου βάρους ανατολικά. Σήμερα η Ασία αποτελεί την παγκόσμια παραγωγική δύναμη σε αντίθεση με τη Δύση όπου η επικράτηση των χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων είναι πιο διευρυμένη. Με ατμομηχανή την κινέζικη υπερδύναμη, όλο και περισσότερες πρώην αναπτυσσόμενες χώρες (δημογραφικά μεγάλα όπως η Ινδία, η Ινδονησία, η Σιγκαπούρη) γίνονται πρωτοπόροι σε κλάδους αιχμής (τεχνολογία, χημική βιομηχανία κ.ά.) ορίζοντας σε μεγάλο βαθμό την εικόνα της εργασίας στις μέρες μας και συγκεντρώνοντας σχεδόν το 60% της

Διάγραμμα 2: Πλήθος εργαζομένων ανά τομέα της οικονομίας και η διαχρονική εξέλιξη

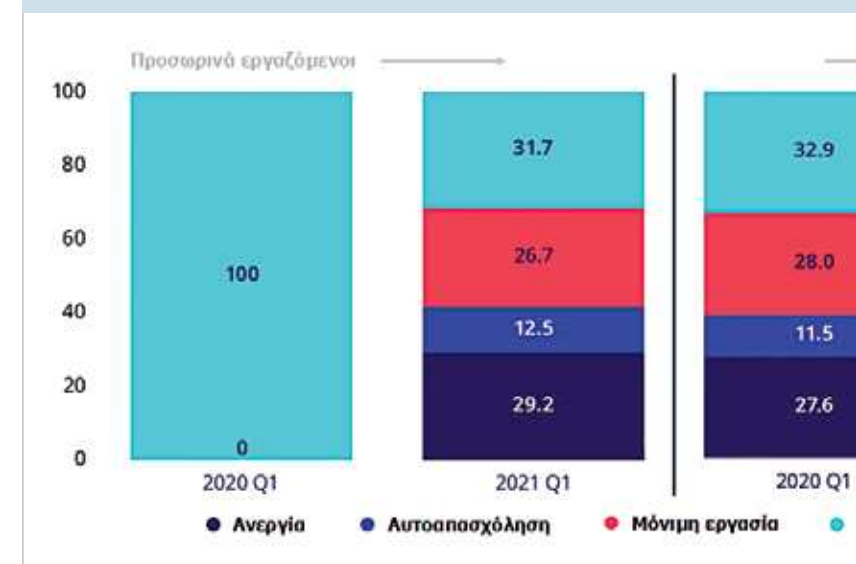
Πηγή: ILO, Statista

Διάγραμμα 3: Ποσοστό συμμετοχής περιοχών στην παγκόσμια εργατική δύναμη

Πηγή: ILO

Διάγραμμα 4: Ποσοστά μετακίνηση από και προς την προσωρινή εργασία

Πηγή: World employment and social outlook. Trends 2022., ILO